

GEMPEJSKI RAT U JAPANU OD 1180. DO 1185. GODINE

Tema ovog rada je povijesni pregled prvog i sveobuhvatnog građanskog rata u povijesti Japana. Riječ je o Gempejskog ratu, koji se vodio od 1180. do 1185. godine. Cilj rada je objasniti kakva je bila politička situacija za vrijeme vladavine careva te zašto se pojavio ratnički sloj, koji se počeo ponašati kao potencijalna politička alternativa carskom sustavu ritsuryo. Također, cilj je predstaviti glavna dva sudionika u građanskom ratu, klanove Taira i Minamoto, a isto tako dati pregled tijeka građanskog rata. Građanski rat je iz temelja promijenio tadašnji Japan te je cilj objasniti kako je tekao proces nastanka novog političkog sustava koji će obilježiti povijest Japana tijekom gotovo 700 godina, a riječ je o šogunatu.

Ključne riječi: šogunat; ratnički sloj; građanski rat; feudalizacija, militarizacija, 12. stoljeće

1. UVOD

Japan, zemlja čiju se povijest moglo spoznati uglavnom preko medijskih sadržaja kao što su to igrani filmovi, dokumentarni filmovi, japanski crtani filmovi i videoigre, oduvijek je fascinirao ljude. Nema puno ljudi koji nisu čuli za samuraje ili za nindže te su često događaji iz razdoblja Sengoku (1467.-1603.) i Edo (1603.-1868.) najviše prikazani javnosti. Ta su razdoblja bila obilježena vladavinom šogunata, feudalnom i vojnom tvorevinom gdje je na čelu države bio šogun. Pokraj šoguna je simbolično vladao japanski car, čije se božansko porijeklo nikada nije dovodilo u pitanje, sve do kraja Drugog svjetskog rata (1939.-1945.). Japanski carevi su vladali od osnutka japanske države, ali šoguni su počeli vladati tek krajem 12. stoljeća. „Predšogunatska“ povijest je malo poznata u javnosti, što je svakako razumljivo jer se radi o poprilično zaboravljenom razdoblju. Međutim, važno je objasniti kako i zašto je došlo do uspostave šogunata te kako je nastao sloj čije pripadnike nazivamo samurajima. Upravo je to cilj ovoga rada, dokazati kako je ratnički sloj nastao zahvaljujući neučinkovitosti, korupciji i bespomoćnosti carske vlade te da je stjecanje ekonomske, a kasnije i političke moći, bilo neminovno.

Ono što svakom zaljubljeniku u japansku povijest može predstavljati značajan problem je nedostatak literature na hrvatskom jeziku. Od domaćih autora je samo Božidar Pasarić napisao kratku sintezu o japanskoj povijesti, tj. *Kratku povijest Japana* (2010.). Iako autor nije bio povjesničar, i to što nije pisao u znanstvenom stilu ipak može poslužiti kao svojevrsni udžbenik, tj. uvod u povijest

Japana. Također, postoji prijevod s engleskog jezika knjige *Povijest Japana* (2003.) autora Conrada Totmana, a radi se o kvalitetnijem djelu koje se pokušalo odmaknuti od povijesti „velikih ličnosti“ i ratova, zbog čega čitatelji mogu naići na značajan nedostatak faktografskih činjenica.

Iako bi za bavljenje poviješću Japana bilo izrazito korisno poznavati japanski jezik, takvo što ponekad zna odvući povjesničare od takvoga rada zbog njegove složenosti, koja se najviše očituje u trima službenim pismima (*kanji*, *hiragana*, *katakana*). Međutim, zahvaljujući izrazito bogatom fondu kvalitetnih anglosaksonskih knjiga o povijesti Japana, moguće je baviti se tim područjem bez poznavanja japanskog jezika. Svakako, pri toj opciji je korištenje primarnih i sekundarnih izvora nemoguće, premda je moguće pronaći prevedene izvore. Kada se govori o povijesti Japana, Stephen Turnbull i George Sansom su neizostavni autori koje treba proučiti, naročito kada se govori o povijesti šogunata (1185.-1868.). Također, korisno je proučiti serijal enciklopedija o povijesti Japana, koji je izdalo sveučilište Cambridge, a serijal se zove „*The Cambridge History of Japan*“ (2008.).

2. DOBA „CARSKOG“ JAPANA

Povijest kao razdoblje počinje onoga trenutka kada bilo koji narod izmisli ili preuzme pismo. U slučaju Japanaca, njihova povijest započinje poprilično kasno u usporedbi s njihovim susjedima Kinazima i Korejcima. To se dogodilo na prijelazu s 5. u 6. stoljeće, kada je u Europi skončano Zapadno Rimsko Carstvo. Ono što japanska prapovijest ostavlja su legende i narodne priče, među kojima je najvažnija ona gdje je prvi japanski car JimmuTenno osnovao državu Yamato 660.pr.n.e.¹ Međutim, točnije je reći kako je država Yamato nastala tijekom razdoblja Kofun (300.-538.) kada su lokalni vođe klanova uspostavili carsku dinastiju koja je i dan danas prisutna, te su ujedinili područja koja su bila pod njihovom vlašću. Novonastala država je brzo morala stupati u korak s povijesnim vremenom te je brzo stupila u kontakt s Korejom i Kinom.²

Osim pisma *kanji*, gdje svaki znak ima neko značenje, Japanci su nastojali preuzeti aristokratski i birokratski model kakav je Kina stoljećima njegovala. Preuzete ideje su trebale funkcionirati na sljedeći način. Na čelu države će biti svemoćni i božanski car koji vlada uz pomoć aristokratskih obitelji i državnih birokrata koji provode carske dekrete. Država će biti strogo centralizirana, tj. glavno središte moći će biti u novonastaloj prijestolnici Nara.³ Car je bio svemoćno božanstvo, ali stroga se centralizacija nije mogla ostvariti zbog prevelike samovolje tadašnjih velikaša. Zvana još i kao reforma Taika, a provodila se u 7. stoljeću kada je trajalo razdoblje Asuka (538.-710.). Konačni produkt reformi je sustav *ritsuryo*. U zacrtanoj teorijine bi trebalo postojati privatno zemljište, već bi svi posjedi bili u vlasništvu cara, na kojima će zemljoradnici obrađivati zemlju te će pri tome plaćati najamninu i porez. Jedino što može biti privatno su vrtovi, tj. povrtnjaci, i životni prostori, tj. nastambe.⁴ Međutim, to je bila samo ideja koja se nije mogla ostvariti u stvarnosti jer su postojeći zemljoposjednici htjeli steći štoviše zemlje te izbjeći plaćanje poreza državi.

S druge strane, birokratski aparat države sastojao se od Državnog vijeća (*daijokan*), sastavljenog od četiri ministarstva s „Lijeve strane“ (*sadaijin*) i četiri ministarstva s „Desne strane“ (*udaijin*).

1 G. SANSOM 1963: 42.

2 M. W. MEYER 2009: 34.

3 R. H. P. MASON, J. G. CAIGER 1997: 44-45.

4 D. M. BROWN 2008: 415.-416.

Osoba koja je bila na čelu Državnog vijeća je premijer (*daijodaijin*).⁵ Njegova uloga, kao i cijelog vijeća, bila je pomagati caru u vladanju, što je u krajnjim situacijama dovelo do toga da je premijer nadjačao cara u moći. Slično tome, zbog lakšeg administrativnog upravljanja zemlje, uvedena je podjela države na 66 provincija kojima su vladali guverneri s četverogodišnjim mandatom, a sama podjela održat će se do 1868. godine.⁶

Ritsuryo sustav je donio i novu podjelu zemljišta. Već je rečeno kako je zamišljeno da sva zemlja pripada caru, tj. državi, a takvo zemljište se zvalo *kokugaryo*. Državno zemljište s obvezom plaćanja najamnine i poreza dovelo je do toga da su samo niži slojevi plaćali navedene namete, dok su viši slojevi, aristokracija i birokracija, nastojali izbjeći te obveze. Zbog toga se javila nova vrsta zemljišta, a to je *shoen*.⁷ To je bilo zemljište u potpunosti oslobođeno od poreza i ostalih obveza, a moglo je biti nasljedno. Samorazumljivo, aristokracija i birokracija je nastojala zgrabiti državno zemljište *kokugaryo* i pretvoriti ga u privatno zemljište *shoen* kako bi izbjegli plaćanje poreza, što bi oslabilo centralnu vlast. S povećanjem obradivih površina, zahvaljujući isušivanju močvara i sječi šuma u nizinama, bilo je nužno definirati kojoj kategoriji će nove površine pripadati, a aristokracija se pobrinula da nove površine postanu posjedima *shoen* te tako pripadnu njima.⁸

Dvorska aristokracija je zbog toga postala znatno moćnija od cara i njegovih birokrata, a uskoro se pojavljuju i prve aristokratske obitelji, tj. klanovi. Njihov cilj je bio stvoriti ženidbene veze sa carskom obitelji te tako osigurati nasljednika koji će u svojoj punoljetnosti odgovarati dotičnoj aristokratskoj obitelji. Među tim obiteljima najснаžnija je bila obitelj Fujiwara, koja je uspjela političkim spletkama u 9. stoljeću steći naslove *sessho* i *kampaku*.⁹ Titula *sessho* se odnosila na poziciju regenta, tj. osobu koja je vladala sve do punoljetnosti cara, a titula *kampaku* se odnosila na osobnog savjetnika caru, koji mu pomaže u vladanju. Naravno, članovi obitelji Fujiwara su nastojali u isto vrijeme steći obje titule, čime bi se osigurala njihova hegemonija.¹⁰ Tako je projekt reforme japanske države u centraliziranu i birokratsku državu propao, a Japan se počeo sve više decentralizirati, jer je samovolja aristokratskih velikaša i njihova nevoljkost da plaćaju porez bila sveprisutna. Privatizacija zemljišta, ali i privatizacija birokracije, što je značilo da su aristokrati sami kupovali i namještali državne poslove, uzrokovali su rast autonomije u provincijama, a naročito kod novog društvenog sloja koji se počeo javljati na periferiji države.¹¹ Riječ je o ratničkom sloju.

3. RAZVOJ RATNIČKOG SLOJA

Premda su provincije uspostavljene na prostoru čitavog današnjeg Japana, stvarne granice države dosezale su samo do nizine Kanto, gdje je smješten današnji glavni grad Tokio. Prostor od nizine Kanto do obale Japanskog mora prema sjeveru naziva se japanska „Vojna krajina“ ili japanski „Divlji zapad“. To je bilo pogranično područje između japanske države i naroda Emishi (precima današnjeg naroda Ainu) gdje su međusobne borbe bile učestale.¹² Politička situacija na vojnoj granici je

5 M. HANE 1991: 32.

6 W. W. FARRIS 2009: 31.

7 J. P. MASS 1989: 29.

8 D. H. SHIVELY, W.H. McCULLOUGH 2008: 229.-230.

9 G. SANSOM 1963: 140.

10 D. H. SHIVELY, W.H. McCULLOUGH 2008: 49.-50.

11 J. P. MASS 1999: 2.-3.

12 J. T. KUEHN 2014: 27.

bila u stanju bezvlašća gdje su glavnu riječ vodile lokalne bande ratnika i pljačkaša. Sa željom da zavlada tim prostorom, država je reagirala tako što je poslala svoju unovačenu vojsku, koju su činili seljaci zvani još i *heishi*. Međutim, transport i održavanje takve vojske bili su izrazito skupi, kako za državu tako i za seljaka, koji je morao izbivati sa zemljišta po nekoliko mjeseci. Premda su seljaci bili neiscrpan izvor ljudstva za vojsku, oni su bili izrazito nemotivirani i nezainteresirani za borbu na granici te su njihove borbene sposobnosti bile upitne.¹³

Pored toga, došlo je do porasti kriminala i napada lokalnih bandi na tamošnje posjede što je tražilo neprestanu borbenu spremnost. Tako su se javili prvi ratnici, čija je profesija bila ratovanje, čitav život su uvježbavali svoje vještine, a svoje su usluge čuvanja posjeda rado nudili tamošnjim moćnicima, koji su bili očajni za profesionalnim vojnicima. Vještine tih ratnika, koji su sami sebe nazivali *bushi*, bile su poznate po cijelom Japanu, pa su ih svi aristokrati željeli u svojoj službi, čak i u novom središtu moći Kyotu, što je aristokrate činilo znatno moćnijima.¹⁴

Ratnici su se počeli udruživati u vlastite klanove pomoću ženidbi, savezništva i zajedničkih interesa te su već u 11. stoljeću bili poprilično opasna potencijalna sila za vladavinu klana Fujiware. Ti su se ratnički klanovi međusobno borili oko zemlje, ali ih nije zanimala civilna vlast, zbog čega su dvorski službenici odahнули. Međutim, carska vlast, pod pokroviteljstvom regenta iz klana Fujiware, propadala je velikom brzinom, jer nije ništa mogla napraviti što se tiče pljački i povremenih napada od strane ratničkih bandi. Državni službenici, koji su u provincijama skupljali porez i provodili izvršnu vlast, neprestano su gubili moć nad stanovništvom.¹⁵ Društvene tenzije između aristokracije i seljačkog stanovništva dovele su do toga da su seljaci tražili zaštitu od ratnika, koji bi potom seljake vezali za sebe. Tako su svi prihodi i porezi odlazili u džepove ratnika, a vođe ratnika su ubrzo postajali bogati i moćni ljudi. Tako su se u 12. stoljeću u potpunosti iskristalizirala dva moćna ratnička klana: Minamoto i Taira.¹⁶

4. USPON KLANA MINAMOTO

Klan Minamoto je dominirao u istočnim provincijama, naročito u nizini Kanto, dok je klan Taira dominirao u središnjim provincijama, oko glavnog grada Kyota. Oba klana su po moći i bogatstvu bili u rangu s klanom Fujiwara, ako ne i snažniji, jer su ratnički vođe neprestano stjecali zemlju, silom ili legalnim putem tako što su je dobili od samog cara. Jedan takav primjer je Devetogodišnji rat (1051.-1063.) gdje je carski dvor naredio Minamoto Yoriyoshiju da kazni Abe Yoritokija, lokalnog ratnika koji se sukobio s guvernerom provincije Mutsu (krajnji sjever otoka Honshu).¹⁷ Abe Yoritoki nije htio slušati naredbe guvernera te je sam preotimao poreze i svojevoljno konfiscirao imovinu. Klan Minamoto se rado obrušio na Yoritokija te su ubrzo sjeverne provincije pripale pod kontrolu klana Minamoto. Nakon još nekoliko pohoda, pobjedonosni ratnici su nekako morali biti nagrađeni te im je Minamoto Yoriyoshi podijelio stečenu zemlju, što je izrazito zasmetalo carskom dvoru, smatrajući kako taj čin spada samo pod njihovu jurisdikciju.¹⁸

---

13 K. F. FRIDAY 2004: 36.

14 S. TURNBULL 2003: 13.-14.

15 J. H. HALL, M.B. JANSEN 2008: 48.

16 M. B. JANSEN 1995: 4.

17 G. SANSOM 1963: 249.

18 D. H. SHIVELY, W. H. McCULLOUGH 2008: 677.

Netrpeljivost između carskog dvora i ratničkog klana Minamoto je bila toliko velika da je samostanski car Shirakawa (samostanski car znači da je car abdicirao u korist svog sina, ali je vladao iz samostana kao pravi vladar) 1091. godine zabranio seljacima da povjeravaju svoju zemlju klanu Minamoto u zauzvrat za zaštitu.¹⁹ Povjeravanje svoje zemlje značilo je da će seljak dobiti zaštitu od ratnika predajom vlasništva nad zemljom samom ratniku.

5. HEGEMONIJA KLANA TAIRA

Uspon ratničkog klana Taira započinje početkom 12. stoljeća kada su se okrenuli manipulativnoj i lukavoj politici prema carskom dvoru, za razliku od klana Minamoto, koji je poznavao tada samo fizičku silu. Sredinom 12. stoljeća carska prijestolnica bila je podvrgnuta međusobnom sukobu između titularnog cara Go-Shirakawe (onaj koji je službeno bio na vlasti, ali je ta vlast bila simbolična) i samostanskog cara Sutukua (onaj koji je abdicirao kako bi mogao *de facto* vladati). Na strani Go-Shirawake su bili Taira Kiyomori i Minamoto Yoshitomo, a na strani Sutokua Fujiwara Yorinaga i Minamoto Tameyoshi.²⁰ Sukob je dobio ime Hogen pobuna, a završio je pobjedom cara Go-Shirakawe 1156. godine zbog čega su Taira Kiyomori i Minamoto Yoshitomo stekli popriličan utjecaj na carskom dvoru.

Uskoro sam car Go-Shirakawa abdicira na što je klan Minamoto reagirao novom pobunom 1160. godine. Međutim, pobuna je neslavno završila, a sam Yoshitomo je bio ubijen. Njegovi sinovi su bili pošteđeni, a u njima se stvorila patološka mržnja prema klanu Taira, naročito prema Kiyomoriju. Sam Taira Kiyomori se uzdizao na dvorskoj ljestvici te je 1167. godine postao kancelarom. Ta pozicija mu je omogućila da neosporno konfiscira imanja svojih neprijatelja te je tako ekonomski ojačao svoj klan, naročito na zapadnom dijelu Honshua i otocima Kyushu i Shikoku. Kiyomori je tako bio apsolutni diktator, što je očito smetalo pojedinim ratnicima, naročito Minamoto Yoritomou, koji je bio sin Minamoto Yoshitomoai koji je preuzeo vodstvo nad klanom. S druge strane, već prastari klan Fujiwara i dalje je zadržao značajne funkcije, ali su postali nemoćnima i neutjecajnima u usporedbi s Kiyomorijem.²¹

Svakodnevni život i političku situaciju najbolje opisuje poznati ep *Heike Monogatari* (Priča o klanu Taira), koji može bit solidan izvor za shvaćanje ovog dijela povijesti, ali ne i za historio-grafsko promatranje, jer se ipak radi o literarnom djelu. U njemu se Taira Kiyomori opisuje kao arogantni i beskrupulozni despot, čiji ponos i oholost ne poznaju granice. Toliko je daleko išao s političkim manipulacijama da je uspio stvoriti ženidbene veze između klana Taira i carske dinastije, što je rezultiralo 1178. godine rođenjem Kiyomorijevog unuka Antokua, koji je odmah kao novorođenče postao carem 1180.²² S ovim potezom, vladavina klana Taira bila je čvršća nego ikada prije, ali poraženi klan Minamoto se oporavljao u svojim istočnim provincijama. Pošteđeni Yoshitomovi sinovi Yoritomo, Yoshitsune i Noriyori, zajedno s njihovim bratićem Yoshinakom, započeli su pripreme za rat protiv hegemonističkog klana.

19 G. SANSOM 1963: 254.

20 M. HANE 1991: 62.

21 R. H. P. MASON, J. G. CAIGER 1997: 126.-127.

22 D. H. SHIVELY, W. H. McCULLOUGH 2008: 696.

6. ORGANIZACIJA JAPANSKIH VOJSKI U 12. STOLJEĆU

Prije nego što se počne govoriti o samom Gempejskom ratu, nužno je objasniti kako su Japanci uopće ratovali. Japansko ratovanje se poprilično razlikovalo od uobičajenog azijskog, pa i europskog načina ratovanja. Naime, kako se Japanci nisu do tada suočili s nijednom vanjskom prijetnjom, razvili su poseban način borbe, ali i osobnog naoružanja. Srž tadašnjih vojski su bili ratnici *bushi* ili samuraji, a svaki ratnik je za sobom vodio određen broj štitonoša. Samuraji su nosili prepoznatljiv oklop *yoro*, koji je u 12. stoljeću bio sačinjen od metalnih ili kožnatih pločica. Najupečatljiviji dio tog oklopa su pločice za ramena, a ti štitnici su se zvali *sode*.²³ Samurajska kaciga *kabuto* također je bila prvotno glomazna i komplicirana za izradu, ali je zbog toga bila izrazito efektivna u obrani glave od strijela. Upravo je luk bio glavno oružje prvotnih samuraja. Zvan još i kao *yumi*, luk je bio asimetrični, što znači da je gornji dio luka bio duži od donjeg, a to je davalo veću prodornu moć strijeli.²⁴

Međutim, ono što je bilo neobično u japanskom ratovanju je to što se Japanci nisu borili ni u kakvim formacijama, a one će biti uvedene tek revolucijom japanske vojske koju je uveo Oda Nobunage u 16. stoljeću. Samuraji su bili prvenstveno konjanici i strijelci te su se bitke svodile na individualne borbe između ratnika. Kada bi samurajima ponestalo strijela, koje su bile izrađene od drveta bambusa, koristili bi sekundarno oružje, a to je bio dvoručni mač *tachi*, preteča *katane*.²⁵ Kako je prilikom jahanja bilo nepraktično i teško koristiti taj mač, samuraji su često koristili taktiku „ispali i bježi“ (na eng. *hit and run*) te bi se nakon ispaljivanja svih strijela često vratili po još strijela, u slučaju da bitka do tada ne okonča nečijom pobjedom. Za takvu vrstu borbe bila je potrebna dugogodišnja vježba i iskustvo, a sama ratnička vještina upravljanja lukom na konju zove se *yabusame*, koja se i danas njeguje.²⁶

Bitke u tom razdoblju su na jednostavan način izgledale tako da su se samuraji međusobno gađali strijelama u „časnim“ dvobojima, dok bi se njihovi štitonoše borili prsa o prsa. Koordinacija između savezničkih samuraja je bila nužna za dobivanje bitke, ali su ponekad individualne ambicije i želje pojedinih ratnika u potpunosti razbile koherentnu vojnu strategiju. Zbog toga su samo generali sa snažnim autoritetom i utjecajem mogli natjerati samuraje da na prvo mjesto stave kolektivne potrebe nekog klana, dok su se individualne potrebe samuraja (npr. zemlja) podmirile nakon bitke.²⁷ Tako su japanske vojske u 12. stoljeću počivale na sustavu političkih obećanja i ekonomskih nagrada, ali tendencija da se razvije sustav časti i vjernosti prema vojnim zapovjednicima bila je tek u začetcima. Takva inicijativa i potreba javila se u klanu Minamoto gdje je vođa klana Minamoto Yoritomo htio čvršće vezati ratnike uz sebe, kako bi iskorijenio mogućnost prebjega k drugoj strani u nadolazećem sukobu.

7. PROLOM OBLAKA, POČETAK GEMPEJSKOG RATA

Dugogodišnje tenzije između klanova Taira i Minamoto nisu se riješile mirnim putem, niti su obje strane nastojale diplomacijom riješiti svoje sporove. Uzroci sukoba postoje više od jednog stoljeća, a nastojanja da klan Minamoto svrgne klan Tairau potpunosti su podbacila tijekom 12. stoljeća. Osim

23 S. TURNBULL 2016: 19.

24 K. F. FRIDAY 2004: 69.-71.

25 S. TURNBULL 2016: 23.

26 S. TURNBULL 1996: 24.

27 S. TURNBULL 1996: 31.

toga, nakon dugogodišnjih nastojanja da se klan Taira poveže rodbinski sa carskim dvorom, vođa Taira Kiyomori je uspio udati svoju kćer za cara Takakurua. Ubrzo se rodio njihov sin Antoku 1178. godine, a zahvaljujući Kiyomorijevim spletkama car Takakuraja morao abdicirati početkom 1180. godine u korist svog sina. Princ Mochihito, koji je bio sin samostanskog cara Go-Shirakawe te je time smatrao da je imao pravo na carsko prijestolje, poziva u proljeće 1180. godine cijeli Japan na uništenje klana Taira.²⁸

Sam princ Mochihito je već prije potajno pregovarao s Minamoto Yoritomom, koji je boravio u provinciji Izu, nedaleko od današnjeg Tokija. Sam Yoritomo je bio i više nego spreman poći u rat protiv klana Taira, a zahvaljujući geografskoj udaljenosti od središta zbivanja, mogao je bez većih poteškoća okupiti svoje ratnike i napasti središnji dio Japana. Tako je sklopljen savez između klana Minamoto i princa Mochihita, a preduvjet je bio izbaviti princa iz grada Kyota. Za tu zadaću bio je zadužen Minamoto Yorimasa, koji je odveo princa Mochihita do obližnjeg samostana Miidere.²⁹ Lukavi Kiyomori nije želio dopustiti da „izdajnik“ Mochihito pobjegne te je poslao svoju vojsku prema samostanu. Započela je prva bitka kod mjesta Uji u lipnju 1180. godine. Nekoliko desetaka Minamotovih ratnika, uz podršku samostanskih ratnika, nije imalo šanse protiv tisuću Tairinih vojnika te je klan Minamoto doživio prvi poraz. Yorimasa je počinio ritualno samoubojstvo *seppuku*, a Mochihito je bio ranjen te zarobljen, a na koncu i ubijen.³⁰

Uloga samostanskih ratnika poprilično je porasla tijekom 12. stoljeća jer su samostani također bili veliki zemljoposjednici s vlastitim ratnicima, tj. redovnicima. Oni su se zvali *sohei* te su prepoznatljivi po bijeloj tkanini koja je pokrivala obrijanu glavu, a glavno oružje im je bila *naginata*, motka na čijem se vrhu nalazilo sječivo. Međutim, juriš redovnika nije bio djelotvoran protiv Tairinih strijelaca, koji su s ubojitom preciznošću prizemljili redovnike prije nego što su oni i mogli doći do neprijatelja.³¹

S druge strane, Minamoto Yoritomo je nastojao ujediniti rascjepkane klanove koji su pripadali obitelji Minamoto, ali i steći naklonost ostalih klanova na istoku Japana. Njegovi politički potezi i mobilizacija vojske su se znatno ubrzali kada je Taira Kiyomoriu srpnju 1180. godine naredio da se Minamota zarobi i ubije. Klan Taira je imao svoje ljude na istoku Japana, među njima Taira Kanetaku, koji je bio guverner provincije Izu. Početkom rujna je Yoritomo izveo noćni napad na dvorac Yamagu gdje je Taira Kanetaka završio ubijen.³² Nakon toga se Yoritomo posvetio susjednim provincijama Sagami, Muashi, Shimosa, Kazusa i Awa, provincijama koje su okruživale Tokijski zaljev. Tamo je nastojao prikupiti što više svojih pristaša, koji su se dvoumili kojoj strani će se prikloniti. U teškoj se dilemi našao Oba Kagechika, koji je imao na raspolaganju 3000, ali ne i svog gospodara, premda je prisegao vjernost Yoritomu. Međutim, Kagechika je pripremio zasjedu te je tijekom rujna u bitci kod Ishibashiyame (provincija Sagami) u potpunosti porazio Yoritoma, koji je jedva uspio pobjeći.³³

Uspio se prebaciti preko Tokijskog zaljeva u provinciju Awa gdje je boravio mjesec dana. Krajem listopada Yoritomo je uspio osvojiti grad Kamakuru, koji je imenovao svojim središtem moći. Yoritomo je nastavio obilaziti područja pod svojom vlašću i okupljati vojsku, jer je čuo da klan Taira

28 S. TURNBULL 2016: 28.

29 G. SANSOM 1963: 278.

30 D. H. SHIVELY, W.H. McCULLOUGH 2008: 698.

31 S. TURNBULL 2016: 35.

32 J. T. KUEHN 2014: 65.

33 J. P. MASS 1999: 75.

šalje snažnu vojsku te je neprestano bio obavještavan o njihovom napretku po pravcu Tokaido (magistrala na pacifičkoj obali od Kyota do Tokija). Vojsku je vodio Taira Komemori te su početkom studenoga bili u provinciji Suruga gdje ih je dočekaio Minamoto Yoritomo. Borbeni duh, motivacija i moral vojnika klana Taira bili su na dnu, njihove vojne potrepštine su bile pri kraju, a isto tako su se borili na domaćem terenu klana Minamoto.³⁴ Uslijedila je bitka kod Fujigaweu studenom 1180. godine gdje su Yoritomovi ratnici tijekom noći u potpunosti uništili vojsku klana Taira. Oni preživjeli su pobjegli natrag u Kyoto gdje ih je dočekaio pobješnjeli Kiyomori, koji je bio svjestan kako je potratio svoju priliku te da njegove vojske neće moći krenuti u pohod na istok. Isto tako je i Minamoto Yoritomo bio svjestan kako ne može trenutno napredovati prema Kyotu, zbog nedostatka hrane, ali i potrebe za organizacijom svojih područja.³⁵

Najznačajniji potez u početnoj fazi rata nisu bile vojne pobjede na bojištu, već administrativni potezi Yoritoma, koji će transformirati Japan i stvoriti poredak koji će trajati stoljećima. Riječ je o instituciji *Samurai-dokoro* (Ured za samuraje) pomoću koje je Yoritomo mogao imati nadzor nad svojim ratnicima, rješavati njihove međusobne sporove, potvrđivati njihova prava ili zahtjeve.³⁶

S druge strane, klan Taira se suočio s brojnim samostanima, koji su se također ustali protiv Kiyomorija, a njegova osveta je bila brutalna, paleći samostane i ubijajući sve redovnike. Međutim, Taira Kiyomori umire u ožujku 1181. u dubokoj 73. godini života. Klan Taira ostaje bez svog snažnog vođe.³⁷ Tako su se tijekom 1181. godine vodili manji lokalni okršaji između snaga odanima klanu Taira ili klanu Minamoto, a jedino što treba izdvojiti je službeni savez između Minamoto Yoritoma i Minamoto Yoshinake (njegov bratić i gospodar provincije Kiso, kontinentalni dio istočnog dijela Honshua, ali i potencijalni suparnik). Yoshinaka je bio bliži mjestu događaja te je neprestano sudjelovao u okršajima sa Tairinim snagama na sjevernim obalama Honshua. Što se tiče 1182. godine, ona je bila pošteđena ratnih sukoba jer je Japan bio pogođen Velikom glađu, koja je odnosila brojne živote, kako običnih seljaka, tako i ratnika, zbog čega su obje strane bile prisiljene na mirovanje.³⁸

8. RAT SE NASTAVLJA

Sa smrću Taira Kiyomori nestaje snažne ličnosti koja bi vodila snage klana Taira u pobjedu, a njegov sin Momemori nije posjedovao karakteristike kao njegov otac. S druge strane, Minamoto Yoritomo u potpunosti odustaje sudjelovati u ratnim operacijama te su od tada njegovi generali radili njegov posao, premda nije bilo potrebe za ofenzivom protiv klana Taira, jer se bojište premjestilo na sjever, na obale Japanskog mora gdje se protezala cesta Hokurikudo.³⁹ Tamo je glavnu riječ vodio Minamoto Yoshinaka. Naime, Yoshinaka je bio izrazito vojno talentiran, ali mu je nedostajalo lukavosti, oštromnosti, mudrosti i političkog sluha poput Yoritoma. Bio je izrazito impulzivan te je često reagirao naglo, što je svakako u bitci bilo korisno, ali nije bilo kada se moralo razmišljati o budućnosti.⁴⁰

34 S. TURNBULL 2016: 41.

35 S. TURNBULL 2016: 42.

36 G. SANSOM 1963: 335.

37 R. H. P. MASON, J. G. CAIGER 1997: 126.

38 J. T. KUEHN 2014: 67.

39 S. TURNBULL 2016: 46.

40 S. TURNBULL 2016: 46.

Problemi za klan Taira su se javili i u prijestolnici gdje se samostanski car Go-Shirakawa nastojao pripremiti za državni udar, uz pomoć Minamoto Yoritoma. Međutim, klan Taira ga je ignorirao te su poslali vojsku prema provincijama Etchu i Echizen (na obali Japanskog mora). Vojsku od navodno 100 000 vojnika je predvodio Taira Koremori, jedan od malobrojnih, vojno sposobnih ljudi u redovima klana Taira. Minamoto Yoshinaka ih je nastojao dočekati kod prolaza Kurikara, a na raspolaganju je navodno imao 40 000 vojnika. Tako je početkom lipnja 1183. godine izbila bitka kod Kurikare gdje je Yoshinaka pokazao svoj vojni genij jer je izbjegao blisku borbu, okružio svoje neprijatelje te iskoristio snagu strijela i konjaničkog juriša.⁴¹

Prema epu *Heike Monogatari*, ubijeno je 70 000 vojnika klana Taira. Koliko su doista tadašnje japanske vojske mogle brojiti vojnika, teško je reći, ali svakako je riječ o preuveličavanju brojki. Shrvani porazom, preživjeli Tairini vojnici pobjegli su prema Kyotu, koji je bio otvoren Yoshinakinom napadu. Yoshinaka je već u kolovozu bio u samostanu Enryaku-ji, odakle se mogao vidjeti cijeli grad, a tamo se upoznao s carem Go-Shirakawom, koji ga je otvoreno pohvalio i podržao.⁴² Taira Mume-mori je pobjegao zajedno s mladim carem Antokuom i svim carskim simbolima prema Unutarnjem moru (more između otoka Honshu, Shikoku i Kyushu) gdje su pronašli utočište u provinciji Nagato (zapadni kraj otoka Honshu). Iako klan Taira nije bio vješt na kopnu, njihova mornarica i pomorska vještina nisu imale rivala u Japanu.⁴³

Yoshinaku nije zanimala pomorska moć klana Taira već što brži ulazak u grad Kyoto, koji se i dogodio sredinom kolovoza 1183. godine. Premda su ratnici klana Minamoto dočekani kao osloboditelji, oni su se počeli ponašati kao najgori zločinci. Yoshinaka je dopustio pljačkanje, ubijanje i silovanje po čitavom Kyotu, a nitko nije bio pošteđen, neovisno o tome da li su podržavali klan Taira ili Minamoto. Go-Shirakawa je brzo uvidio grešku koju je učinio te je brzo poslao pismo Yoritomu, moleći ga za pomoć te da oslobodi grad od svojega bratića. Yoritomo je imao povoda da izgrdi svog bratića jer Yoshinaka nije imao ovlasti za postavljanje svojih ljudi na državne položaje.⁴⁴

Minamoto Yoshinaka se nije zamario potencijalnim zavjerama iza njegovih leđa te se usmjerio na iskorjenjivanje klana Taira. Odlučio je izvesti vojnu kampanju prema zapadu uz cestu Sanyodo (nalazila se na otoku Honsu i protezala se čitavim Unutarnjim morem). Klan Taira je imao snažnu mornaricu s iskusnim mornarima, dok su se ratnici klana Minamoto prvi put otisnuli na more. Rezultat je bio poraz u bitci kod Mizushime sredinom listopada 1183. godine gdje je napredak Yoshinake zaustavljen, a propast klana Taira odgođena.⁴⁵ Poraženi Yoshinaka se vratio u Kyoto gdje je saznao za Go-Shirakawinu urotu te je odlučio napasti njegovu palaču Hojuji početkom prosinca 1183. godine. Pobjeda Yoshinake bila je osigurana te je uzeo cara za zarobljenika, ali prema njemu su dolazile vojske njegovog bratića Yoritoma, koji je poslao svoju braću Noriyorija i Yoshitsunea da unište Yoshinaku. Odlučio se obraniti na istom mjestu gdje je izbila prva bitka u Gempejskom ratu, a to je bila rijeka Uji.⁴⁶

Bilo je potrebno nekoliko mjeseci da Yoritomove vojske stignu do središnjeg Japana, što je dalo Yoshinaki dovoljno vremena za pripremu. Međutim, Yoshinaka, unatoč svojim vojničkim sposobnostima, nije imao šanse protiv brojnije vojske Yoshitsunea i Noriyorija koji su početkom ožujka 1184.

41 J. T. KUEHN 2014: 68.

42 D. H. SHIVELY, W. H. McCULLOUGH 2008: 705.

43 G. SANSOM 1963: 298.

44 J. P. MASS 1999: 83.

45 S. TURNBULL 2016: 53.

46 J. T. KUEHN 2014: 69.

porazili Yoshinaku.⁴⁷ Yoshitsune je ušao u Kyoto te je zavladao panika u gradu jer su stanovnici mislili kako se Yoshinakini vojnici ponovno vraćaju paliti i ubijati, ali Yoshitsune je postupio sasvim drugačije nego njegov rođak. S druge strane, Yoshinaka se povukao prema mjestu Awazu (provincija Omi, istočno od Kyota) gdje ga je pratila najpoznatija ratnica u samurajskoj povijesti, Tomoe Gozen.⁴⁸ Navodno je bila njegova ljubavnica, što se svakako ne može odbaciti, ali bila je njegova vjerna štićenica. Ep *Heike Monogatari* navodi kako je crnokosa djevojka bila najljepša u Japanu, zbog čega je mogla „začarati“ neprijateljske samuraje i pobijediti ih u dvoboju. Njezin luk, mač i vještina su vrijedili koliko i tisuću običnih ratnika. Međutim, Tomoe Gozen i Minamoto Yoshinaka nisu imali šanse u bitci kod Awazua, koja nije bila bitka već čisto proganjanje.⁴⁹ Oboje su bili ubijeni. Tako je Minamoto Yoritomo ostao bez jedinog mogućeg rivala, a preostalo je dovršiti posao s klanom Taira, koji je izgubio sve nade u preokret ratne sreće.

9. OKONČANJE GRAĐANSKOG RATA

Nakon smrti Yoshinake omogućeno je Yoritomu da započne posljednju fazu u Gempejskom ratu, a cilj je bio vrlo jednostavan, ukloniti u potpunosti sve ostatke klana Taira. Kao i uvijek, vodstvo nad vojskama je ostavio svojoj braći Yoshitsuneu i Noriyoriju, koji su već bili iskusni zapovjednici. Sukobili su se krajem ožujka 1184. godine s Tairinim snagama u bitci kod Ichinotani (provincija Settsu, zapadno od Kyota).⁵⁰ Klan Taira je raspolagao s najiskusnijim i najvještijim ratnicima, ali to jednostavno nije bilo dovoljno protiv kvalitetnijih generala te su bili teško poraženi, premda su brojke vojnika iznosile 7000 na svakoj strani. Treba izdvojiti zanimljivost kako se na strani klana Minamoto borio najpoznatiji redovnik Benkei, koji je postao Yoshitsuneov prijatelj, nakon poraza u međusobnom dvoboju.⁵¹

Do kraja 1184. godine, klan Minamoto je osiguravao provincije na zapadnom dijelu otoka Honshu, dok se Taira Tomomori pripremao u svojoj provinciji Nagato za nadolazeći udarac. Minamoto Noriyori je u početkom studenog 1184. godine napustio Kyoto, gdje je kratko boravio, te se uputio prema provinciji Nagato kako bi osigurao tjesnac Shimonoseki, a onda preko njega napredovao otokom Kyushu.⁵² Klan Taira suočio se s klanom Minamoto početkom siječnja 1185. godine u bitci kod Kojime (provincija Bitchu) gdje je zapovjednik klana Minamoto, Sasaki Moritsuna odnio ključnu pobjedu na kopnu. Tijekom veljače je Noriyori napredovao prema provinciji Nagato, ali zbog nedostatka zaliha i zbog snažne obrane Taira Tomomorija kopneni napad nije bio moguć. Preostale značajne Tairine ličnosti, Mumemori i Tomomori, dogovorili su se kako će poduzeti posljednji otpor na moru. Odlučili su se da će to biti kod Yashime, blizu otoka Shikoku, ali su krajem ožujka 1185. godine doživjeli blagi poraz zbog kojeg su se morali povući prema otoku Kyushu.⁵³

Povlačenje klana Taira se izvršilo bez ikakvog problema jer klan Minamoto nije previše žurio s daljnjim napredovanjem. Yoritomo i njegova braća su shvaćali kako brzopleti potezi mogu dovesti samo do problema, kao što je to bilo s Yoshinakom, te je bilo bolje utrošiti, ako treba, više od mjesec dana kako bi se pripremili za nadolazeću bitku. Tako je Minamoto Yoshitsune imao dovoljno

47 S. TURNBULL 2005: 16.

48 S. TURNBULL 2010: 36-37.

49 G. SANSOM 1963: 296.

50 D. H. SHIVELY, W.H. McCULLOUGH 2008: 707.

51 S. TURNBULL 2005: 17.

52 S. TURNBULL 2016: 76.

53 G. SANSOM 1963: 301.

vremena izgraditi flotu od preko 300 brodova na kojima bi se nalazili strijelci i mačevaoci, a taktika je bila strijelama pogoditi što više neprijateljskih vojnika prije nego što bi se mačevaoci prebacili na protivnički broj i dovršili posao. S druge strane, klan Taira je imao na raspolaganju preko 400 brodova te su zbog toga bili u blagoj prednosti.⁵⁴

Međutim, Tomomori je odabrao mjesto bitke. Izabrao je mjesto Dannoura, u tjesnacu Shimonoseki, gdje su struje bile snažne i nepredvidljive. U takvim uvjetima bi se japanski drveni brodovi s lakoćom prepolovili na dva dijela, a treba uzeti u obzir veličinu i oštrinu kamenja na tamošnjem priobalju. U takvim uvjetima se brojčana prednost nije mogla izraziti. Yoshitsuneov napad je došao krajem travnja 1185. godine, gdje je prije toga htio izbjeći pomorsku bitku pod svaku cijenu. Izbila je kaotična bitka gdje su se brodovi objiju strana međusobno ispreplitali na pomorskom bojištu.⁵⁵ Međutim, morske struje i podnevna plima su išle protiv Tairinih brodova zbog čega su se oni počeli međusobno sudarati te potapati. Uvidjevši priliku, Yoshitsune je dao konačnu naredbu za napad te je tog dana Tairina flota bila potopljena, što od strane klana Minamoto, a što od strane same prirode. Mnogi ratnici klana Taira su izabrali utapanje umjesto zarobljavanja, među njima i sam Taira Tomomori.⁵⁶ Među poginulima je bio i sam maloljetni car Antoku i njegova baka, ali i ostali Tairini plemići, te je nakon ove bitke klan Taira u potpunosti uništen.

Zašto je klan Taira bio toliko neučinkovit u Gempejskom ratu? Sama ekonomska i vojna ravnoteža između klanova na početku rata je bila relativno jednaka. Međutim, klan Taira je previše patio od nedostatka snažnog vođe, kao što je to bio Minamoto Yoritomo. Uistinu, Taira Kiyomori je bio i više nego sposoban državnik, ali tijekom izbijanja rata je bio pred krajem svog života, a nijedan nasljednik nije imao ambicije, snagu i volju za održavanjem hegemonije klana Taira. Svakako veliku ulogu igra i potpora carskog dvora klanu Minamoto u obliku samostanskog cara Go-Shirakawe, koji nije htio dijeliti moć s klanom Taira.⁵⁷

Iako su careve ambicije i potpora važne, povijest Japana će ukazati mnogima kako su carevi samo instrument za ostvarivanje ambicija pojedinih državnika i vojnih zapovjednika. Minamoto Yoritomo nije prvi ni posljednji državnik koji je iskoristio cara za svoje svrhe. Međutim, glavni razlog pobjede u Gempejskom ratu leži u samom Yoritomu. Od prvog dana je zacrtao da će vladati cijelim Japanom te da će ustanoviti novi oblik vladanja. Nije se sramio prepustiti vojničke poslove onim sposobnijima od sebe, svojoj braći, što je svakako bio pametan potez. S druge strane, Yoritomu je pogodovao nedostatak inicijative i dugoročnog plana kod pripadnika klana Taira. Njegovi suparnici su samo htjeli pružati otpor klanu Minamoto te nisu imali planove ukoliko bi bili pobjedonosni. Dok su se bitke vodile tijekom 1184. i 1185. godine, Yoritomo je već imao nacrt novog naličja Japana te je počeo provoditi svoje ideje u praksu.

10. STVARANJE KAMAKURA ŠOGUNATA

Nakon pobjede, Minamoto Yoritomo je postao najmoćnijim čovjekom u cijelom Japanu. Prvi zadatak je bio urediti kaotično stanje nakon građanskog rata, a to se prije svega odnosilo na vlasništvo nad zemljom. Yoritomo nije bio zainteresiran za provođenje velike revolucije ili promjene u funkcioniranju

54 G. SANSOM 1963: 303.

55 S. TURNBULL 2016: 88.-89.

56 S. TURNBULL 2005: 21.

57 G. SANSOM 1963: 304.

poljoprivrednog sustava, koji se bazirao na privatnim posjedima *shoen* i državnim posjedima *kokugaryo*, čiji se broj poprilično reducirao u korist *shoena*. Yoritomo je imao zamisao, koja je u Europi već bila ustaljena, da na zemljišne posjede, bilo kakve kategorije, postavi vlastite nadzornike koji su se zvali *jito*.⁵⁸ Oni su bili Yoritomovi vazali ili su služili nekom snažnijem Yoritomovom vazalu, a uloga je bila upravljanje imanjem umjesto svog gospodara. Ta uloga je bila bitna jer sam Yoritomo i njegovi vazali nisu mogli biti fizički prisutni na svakom posjedu u Japanu, a njih je bilo mnogo.⁵⁹

Sljedeća uvedena funkcija je *shugo*, tj. guverner provincije. Oni su sakupljali provincijski porez, a određeni postotak su morali davati Yoritomu. Njihove ekonomske, vojne i sudske ovlasti su bile autonomne te su se često ponašali poput europskih knezova, pa čak i kraljeva, premda je uvijek postojala mjera koju je Yoritomo mogao tolerirati, jer su ipak guverneri bili njegovi predstavnici. Međutim, za sve ove odluke je Yoritomo trebao imati pravno dopuštenje od carskog dvora. Iako su svi Yoritomovi vazali bili postavljeni na svojim pozicijama, Yoritomu je bio potreban „pečat“ na papiru. Bilo je nužno stvoriti političku i državnu funkciju koja neće biti iznad cara, ali koja će biti u potpunosti neovisna od cara. Sam car Go-Shirakawa za vrijeme svog života nije htio dati Yoritomu titulu *Sei-i Tai Shogun* (vojni diktator ili generalissimo) zbog međusobnih razmirica.⁶⁰

Nakon njegove smrti carem je postao maloljetni Go-Toba, čiji je regent bio Fujiwara Kanezana. Kako bi izbjegao sukob s Yoritomom, uspio je nagovoriti mladog cara da 1192. godine dodijeli Yoritomu željenu titulu te je u kolovozu na grandioznoj ceremoniji proglašen šogunom. Novi oblik vladavine je dobio naziv šogunat ili *bakufu*, što znači doslovno „vladavina pod šatorom“. Odmah se shvatilo u ono vrijeme kako je ovakav oblik vladavine ništa drugo nego vladavina ratničke klase, a sam šogun je vladao uz pomoć svojih vazala, a oni su se oslanjali na svoje niže samuraje. Time je stvorena striktna feudalna hijerarhija koja će ostati nepromijenjena sve do 1868. godine. Pravila ponašanja, upute za upravljanje imanjem, zadaće koje imaju podanici i odredbe o feudalnim odnosima su bile regulirane posebnim aktima koji su se zvali *shiki*.⁶¹

Premda su oni postojali prije uspostave šogunata, malo tko ih se pridržavao, što je i dovelo to hegemonije ratničkih klanova. Minamoto Yoritomo je jasno naglasio kako će šogunat biti uređeni sustav vladavine gdje će se svi morati pridržavati propisa i plaćati porez. Od sada je feudalizam u potpunosti legaliziran i reguliran, a središte moći Japana se prebacilo u Kamakuru (nedaleko od Tokija). Sam Minamoto Yoritomo je umro 1199. godine, ali njegova dinastija Minamoto se uspjela održati na funkciji šoguna samo 20 godina.⁶² Naime, šoguni su već 1203. godine dobili svoje vlastite regente koji će vladati umjesto njih, a dolazili su iz poznatog klana Hojo.

11. ZAKLJUČAK

Gempejski rat je prvi veći građanski rat u japanskoj povijesti koji je odredio sudbinu Japanaca tijekom gotovo 700 godina. Gempejski rat je bio rezultat višestoljetnog uspona ratničkog sloja, koji se pojavio kao nužna alternativa neučinkovitoj i skupoj carskoj vojsci. Vještine ratničkog sloja *bushi* je bio prepoznat u čitavom Japanu te su ih svi poželjeli u svojoj službi. S vremenom su ratnici stekli

58 J. H. HALL, M. B. JANSEN 2008: 83.

59 G. SANSOM 1963: 341.

60 B. PASARIĆ 2000: 86.

61 C. TOTMAN 2003: 96.

62 J. H. HALL, M. B. JANSEN 2008: 65.-66.

vlasništvo nad zemljom, a također su imali međusobne lokalne sukobe. Bepomoćni carski dvor nije želio intervenirati u te sporove zbog straha da će ratnički sloj poželjati steći i civilnu vlast. Bogatstvo ratničkih klanova je toliko naraslo da su mogli ugroziti, pa čak i manipulirati carskim dvorom. To je prvi uspio ratnički klan Taira, koji je s lukavom strategijom stekao hegemoniju nad Japanom. Rivalski ratnički klan Minamoto nije se mogao pomiriti s takvim stanjem te su se pobunili protiv vladajućeg režima. Zahvaljujući boljem vodstvu i iskusnijim ratnicima, klan Minamoto je uspio tijekom pet godina u potpunosti poraziti klan Taira i izbrisati njegove pripadnike iz povijesti. Klan Minamoto je uspio ustanoviti novi oblik vladavine, a to je bio šogunat, koji je okarakteriziran kao feudalna i vojna tvorevina gdje vrhovni poglavar šogun upravlja državom uz pomoć svojih vazala. Sam sustav će se uspjeti održati sve do 1868. godine kada će ga svrgnuti procarski režim.

LITERATURA

- D. M. BROWN, 2008 - Delmer M. Brown, *The Cambridge History of Japan: Ancient Japan*, Berkeley: Cambridge University Press, 2008.
- W. W. FARRIS, 2009 – William W. Farris, *Japan to 1600: A social and Economic History*, Honolulu: University Press of Hawaii, 2009.
- K. F. FRIDAY, 2004 – Karl F. Friday, *Samurai, Warfare and the State in Early Medieval Japan*, New York: Routledge, 2004.
- J. W. HALL, M. B. JANSEN, 2008 - John W. Hall Marius B. Jansen, *The Cambridge History of Japan: Medieval Japan*, Berkeley: Cambridge University Press, 2008.
- M. HANE, 2009 – Mikiso Hane, *Premodern Japan: A Historical Survey*, Boulder: Westview Press, 1991.
- M. B. JANSEN, 1995 – Marius B. Jansen, *Warrior Rule in Japan*, Cambridge, Cambridge: University Press, 1995.
- J. T. KUEHN, 2014 – John T. Kuehn, *A Military History of Japan: From the Age of the Samurai to the 21st Century*, Santa Barbara: Praeger, 2014.
- R. H. P. MASON, J. G. CAIGER 1997 - R. H. P. Mason, J. G. Caiger, *A History of Japan*, London: Tuttle Publishing, 1997.
- J. P MASS, 1989 – Jeffrey P. Mass, Jeffrey P., *Lordship and Inheritance in Early Medieval Japan*, Stanford: Stanford University Press, 1989.
- J. P MASS, 1999 – Jeffrey P. Mass, *Yoritomo and the Founding of the First Bakufu: The Origins of Dual Government in Japan*, Stanford: Stanford University Press, 1999.
- M. MEYER, 2009 – Milton W. Meyer, *Japan: A Concise History*, Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2009.
- B. PASARIĆ, 2010 - Božidar Pasarić, *Kratka povijest Japana*, Zagreb: Jesenski i Turk, 2010.
- G. SANSOM, 1963 - Sansom, George, *A History of Japan to 1334*, Stanford: Charles E. Tuttle Company, 1963.
- D. H. SHIVELY, W. H. McCULLOUGH, 2008 – Donald H. Shively, William H. McCullough, *The Cambridge History of Japan: Heian Japan*, Berkeley: Cambridge University Press, 2008.
- C. TOTMAN, 2003 – Conrad Totman, *Povijest Japana*, Zagreb: Barbat, 2003.
- S. TURNBULL, 2005 – Stephen Turnbull, *Samurai Commanders: 940-1576*, Oxford: Osprey Publishing, 2005.
- S. TURNBULL, 1996 – Stephen Turnbull, *Samurai Warfare*, London: Armsand Armour Press, 1996.
- S. TURNBULL, 2010 –Stephen Turnbull, *Samurai Women: 1184-1877* Oxford: Osprey Publishing, 2010.
- S. TURNBULL, 2003 – Stephen Turnbull, *Samurai: The World of the Warrior*, Oxford: Osprey Publishing, 2003.
- S. TURNBULL, 2016 –Stephen Turnbull, *The Gempei War 1180-85: The Great Samurai Civil War*, Oxford: Osprey Publishing, 2016.